

'ALS JE HAAR MAAR GOED ZIT'

De uitdrukking "als mijn haar maar goed zit" is niet zomaar een gezegde. Er zijn mensen die zich niet goed voelen als hun haar niet zit zoals zij dat willen.

Helemaal vreemd is dat niet; verzorgd en gezond haar levert immers positieve reacties op van de omgeving. Daarnaast is haar een teken van macht, kracht en attractie. Haar zegt wat over hoe we ons voelen en hoe we willen zijn. Haar en identiteit zijn nauw verwant met elkaar.

Haar heeft dus betekenis, ook in de bijbel

Er zijn veel teksten over haar:

Ezau was zwaar behaard..

De priesters met hun baarden en lange haren in vlechten

Absalom en Simson met hun prachtige lokken die hen beide noodlottig werden.

Nazireners; Mannen met een bijzondere belofte, waarvan als teken de haren niet werden geschoren.

Vrouwen met lange haren, die als ze werden los gegoooid (gooi je haar los ..) het als teken van overgave werd ervaren.

De nameloze en toch zo bekend geworden vrouw, die Jezus zalft en zijn voeten droogt met haar haar.

Haar bepaalde je identiteit, wie je was en ik kan zeggen: wie je bent.

Ook in onze tijd wordt bepaalde haardracht gebruikt als statement, voor wie je bent of wat je zou willen zijn. *Denk aan Punker, of de hipster met baard.

Er zijn ook in de taal gezegden met haar te vinden: iets haarfijn uitleggen, geen haar op mijn hoofd die daaraan denkt...

De uitdrukking: iets aan de haren erbij slepen, betekent: iets erbij halen, dat er niets mee te maken heeft. Vanmorgen zou ik daar een nieuwe betekenis aan willen toevoegen.

Bij het lezen van verhalen over haar in de Bijbel kwam ik bij Ezechiël uit.

Ezechiël (*God is sterk*) is een dertig jaar oude priester- profeet. Gezalfd met olie in zijn haar, druipend in zijn baard. Hij is een van de weggevoerden naar Babel. In overweldigende en moeilijk te duiden visioenen ontvangt Ezechiël zijn profetische opdracht en verkrijgt hij inzicht in de loop van de geschiedenis.

Daar in Babel was iets vreemds aan de hand. Je leest het in dit boek: over de ballingen wordt niet gesproken als een groepje onterechte zielepieten, ze zitten niet te rouwen, met as in hun haar of met kaalgeschoren hoofden, of van ellen-de hun haren uit hun hoofd te trekken...

Nee Ezechiël beschrijft ze als: mensen 'hard van voorhoofd en star van hart' zijn. Hij moet tot ze spreken 'of zij nu horen of niet.' En hij moet zelf allerlei gruwelijkheden aan zijn eigen lijf ondergaan, als een soort toneelstukje om hun aandacht maar te krijgen. Zijn lijf, zijn lichaam staat letterlijk in dienst van het Woord van de Levende. Hij is een profeet die als geen ander beeldende, lijfelijk taal gebruikt.

Het tijdperk van woorden (Jesaja en Jeremia) lijkt voorbij, 'wie niet horen wil moet nu voelen'.

Zo zegt hij bijvoorbeeld: *Alle handen worden slap en het water loopt langs hun knieën* (7:17). Anders gezegd: de mensen doen het in hun broek van angst en ontzetting.

Zijn éigen lichaam wordt gebruikt om iets aan het volk duidelijk te maken.

In hst. 3 staat dat zijn tong wordt vastgeplakt aan zijn gehemelte en hij alleen het woord van God mag spreken. Hij is daar de stomgeslagen mond. Elders wordt hij vastgebonden en ligt hij op de grond voor meer dan 390 dagen, het getal van de jaren van Israëls ongerechtigheid.

Waarom zou hij zo worden toegetakeld en aangepakt?

De ballingen zijn lastige hoorders geworden.

Weerspanning tegen hun God zijn ze, 'Huize Opstand' worden ze genoemd. We horen niet hoe dat zich manifesteert, maar aangeduid wordt hier zeker dat het slachtofferschap, het vreemdeling zijn, hen niet noodzakelijkerwijs aardig maakt, niet zachter of begripvoller. Ze zijn erdoor verhard, verstart.

En dat neemt niet weg dat ze toch moeten horen, naar de woorden die zeggen wat er nu gedaan moet worden, naar de woorden ook die zeggen wat er komen zal.

Er zullen priesters bij geweest zijn, gezalfden met olie in het haar en hun baarden. Zij konden weten '*Dat de smaad zal worden weggenomen, dat de bergen en heuvels, beekbeddingen en dalen getuige zullen zijn, van het groeien en bloeien van mens en dier, dat al datgene wat dor en dood is, bezield en begeesterd zal worden*'. (Ez.37)

In onze taal: Dat rechtvaardigheid leidraad van je handelen wordt, dat een ieder van ons een dak boven het hoofd zal hebben, genoeg te eten, vriendschap en misschien wat werk omhanden. Dat de natuur met respect zal worden behandeld, dat mens en dier in vrede leven. En dat alles in een omgeving van gerechtigheid en liefde. Dat is het visioen dat Ezechiël krijgt.

Geloven die ballingen in Babel dat? Geloof ik dat? Ook na de week waarin het nieuwe regeringsbeleid is gepresenteerd en besproken. Politici met stomgeslagen monden, vastgeplakte tongen aan het gehemelte van het regeerakkoord. Mijn haren rijzen me te berge. De moed zakt me in de schoenen.

Of heb ik net als die ballingen mijn zinnen allang gezet op een beetje aangepast leven, ben ik slecht-nieuws moe, wil ik me niet te veel van alles wat gebeurt aantrekken, zorgen dat ik uit de problemen blijf.

Beperk ik me tot wat binnen handbereik ligt, een draaglijk leven. Als mijn haar maar goed zit..

Een Ezechiël uit onze tijd dicht daarover het volgende:

WEGKIJKEN

*De wereld zal niet vernietigd worden
door degenen die haat zaaien
buiten alle proporties
van fatsoen*

*maar door mensen die het
slechts aanhoren en wegstijgen
zonder iets te doen.*

Dat wil ik toch ook niet.

Zo wordt het visioen verraden, wordt mijn werkelijke identiteit verdoofd.

Voor de ballingen in Babel was God een voorbij-stadium, de notie 'God' was achtergebleven onder de puinhopen van Jeruzalem. God verwees naar iets van vroeger, van voorgoed voorbij. Het Koninkrijk van God was een onhaalbaar doel geworden. Bij dat idee moeten je nekharen toch overeind gaan staan.

Ezechiël krijgt de opdracht om het volk Israël op alle denkbare manieren te laten zien, haarfijn uit te leggen, dat hun toestand niet hun lot is, maar het gevolg van een slordige omgang met de beloften en woorden van de Levende.

*Als hij daar dan zit
strekt iets uit dat de vorm heeft
van een hand
en neemt het hem bij een lok van zijn hoofdhaar;
geestesadem tilt hem op
tussen aarde en hemel
en laat hem in goddelijke gezichten
komen in Jeruzalem,
in de opening van de binnenste poort
waar de zetel is
van het kapbeeld der naijver
dat naijverig maakt.*

Hier vinden we volgens mij een nieuwe betekenis aan de uitspraak: iets bij de haren erbij sleuren:

Niet iets onzinnigs wordt erbij gehaald. Nee: De Ene zal laten zien wat er aan de hand is, wat mis gaat, wat met het heiligdom Jeruzalem is gebeurd. Wie niet wil horen zal het voelen.

Het neemt je niet bij de hand, het nodigt je niet uit, nee hij sleept je aan je haren; je hele zijn, wie je bent, erbij.

En wat krijgt je dan te zien, welk inzicht krijgt je dan?

Dit visioen maakt duidelijk dat Mokum, de stad van je dromen, ligt niet in Babel, maar dat Babel wel ligt in Jeruzalem of Den Haag of, Madrid of...ander voormalig, oud heiligdom.

Babel, als aanduiding van de plaats waar geld, macht en onderdrukking heerst. Waar uiterlijke schijn, economie en onverschilligheid regeren, waar de kleine mens wordt geknipt en geschoren. Daar heeft Babel, Jeruzalem, de plaats waar recht moet worden gedaan, ingenomen, overgenomen.

Daar staat, bij de ingang het beeld van Astarte = de god van Naijver, zij die jaloers maakt en zij wordt aanbeden.

Ik stel me voor,

dat ik bij mijn haar zou worden gegrepen

Hoe zou het voelen om door de Adem van de Geest te worden opgetild?

En waar zou mijn ruimte tussen aarden en hemel zijn?

Waar zou die tussenruimte zijn?

Zou het een ruimte van bezinning en contemplatie zijn?

Zou de Dominicus zo'n ruimte kunnen zijn? Of het strand, of een plein, of een plekje in huis, waar ik stil ben en me laat optillen door die Adem?

Zouden die plekken, heilige ruimtes kunnen zijn, waar de Levende ons aan de haren, - met ons hele zijn, onze identiteit naar toe wil sleuren, om tot inzicht en bestemming te komen? Een plaats waar je niet je wilde haren kwijt raakt, maar waar ze worden gegrepen en los geschud, door een woord een gebaar of een lied.

Op zo'n plaats krijg je visioenen en inzichten.

over wie je kunt worden, wat je bestemming is.

Daar hoor je, leer je, wat je te doen staat.

Daar krijg je visioenen

zoals Hildegard von Bingen die kreeg

in Als Morgenrood

*Jij, die Vrienden maakt voor het leven
Roep ons weg uit nood en bitterheid
en voert ons op de wegen van uw vreugde
Weg uit Babel, naar daar waar Mokum is
waar het woord van de Levende klinkt, wordt gehoord en wordt gedaan.*

Dat deze plek hier, dat wij met elkaar, zo'n plaats mogen zijn.

Dat we elkaar hier af en toe bij de haren grijpen

of over de haren strelen.

Dat het voelt als olie op je hoofd, in je haar, in je baard en je hals....

en dat het op zondagmorgen

af en toe zo heerlijk en goed mag voelen

als na een tevreden bezoek aan de kapper.

Wilna Wierenga

Gelezen: Ezechiël 8:3 e.v.